

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĀELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

SVAKO ĆE TIJELO
VIDJETI SPASENJE
BOŽJE

mihael

38/2021.

LISTIĆ POLICIJSKE KAPELANIJE
SV. MIHAELA ARKANĐELA
MUP - SJEDIŠTE I
RAVNATELJSTVO POLICIJE

Godište XV. (2021.), broj 38 (505)
druga nedjelja došašća
5. prosinca 2021.

Kontakt:
vlč. **Željko Rakošec**, policijski kapelan
tel.: 22 712, 85 682;
e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana
tel.: 88 853, 82 805;
e-mail: vbakula@mup.hr

Slika na naslovnici:
Doménikos Theotokópoulos, El Greco, **Sv. Ivan Krstitelj**
<https://www.sothebys.com/>

PROSINAC

Ned 5.	DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA, Kristina, Saba, Slavka
Pon. 6.	Nikola Biskup Dan kapelanije PU krapinsko-zagorske
Uto. 7.	Ambrozije, Sabina, Urban
Sri. 8.	BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BLAŽENE DJEVICE MARIJE
Čet. 9.	Valerija, Zdravka
Pet. 10.	Gospa Loretska, Julija
Sub. 11.	Damaz I. papa, Danijel, Hugolin

MEDITACIJA

Želiš li se obratiti 3

SLUŽBA RIJEČI: DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

UVOD U ČITANJA
Preobrazba 4

ČITANJA
Svako će tijelo vidjeti spasenje
Božje. 6

HOMILIJA
Ivan pokazuje 8

SLUŽBA RIJEČI: BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BLAŽENE DJEVICE MARIJE

UVOD U ČITANJA
Milosti puna 10

ČITANJA
Zdravo, milosti puna!
Gospodin s tobom! 12

HOMILIJA
Žena koja je rekla 'Da' 14

KATEHEZA
Došašće 16

J.R.R. Tolkien – tajni agent
kršćanske objave (1):
Hobit, Krist i avantura života 18

Mali vjeronaučni leksikon 22

UZ BLAGDAN
Sveti Ambrozije 23

NAŠI POKOJNI 23

Želiš li se obratiti

Želiš li se uistinu obratiti? Jesi li pripravan promijeniti se? Ili se jednom rukom držiš starog načina života, a drugom moliš ljude da ti pomognu da se promijeniš?

Obraćanje sasvim sigurno nije nešto što možeš sam prouzročiti. Nije stvar volje. Pouzdati se moraš u unutarnji glas koji će ti pokazati put. Ta poznaješ taj unutarnji glas. Često mu se okrećeš. Sasvim jasno čuješ što od tebe zahtijeva iako si zatim svejedno počneš ponavljati pitanja, smišljati prigovore i tražiti mišljenje svih mogućih ljudi. Tako se zapleteš u mnoštvo često sasvim suprotnih misli, osjećaja i ideja te izgubiš doticaj s Bogom i sa samim sobom. Postaješ ovisan o svim tim ljudima koje si skupio oko sebe.

Samo ako neprestano slušaš svoj unutarnji glas, moći ćeš se okrenuti prema novom, slobodnom i radosnom životu.

Henri J. M. Nouwen

<https://scd.org/news>

Preobrazba

Plač i nada Jeruzalema

Prorok Baruh potječe iz ugledne obitelji. Djelovao je u Jeruzalemu u vrijeme kralja Sidkije (598.-587.g. pr. Kr.). Bio suradnik i osobni pisar proroka Jeremije. Zapisivao je i u Hramu čitao Jeremijine riječi. Godine 587. nakon pada Jeruzalema s Jeremijom je odveden u ropstvo u Egipat gdje im se gubi trag. Knjiga Baruhova je deuterokanonska knjiga koje nema u hebrejskoj Bibliji, sačuvana na grčkom jeziku, . Sastoji se od četiri odlomka (Molitva izgnanika, Pohvala

mudrosti, Plač i nada Jeruzalema, Pismo Jeremije proroka)

Današnje čitanje uzeto je iz odlomka „Plač i nada Jeruzalema“. Baruh tješi narod u vrijeme sužanjstva, objašnjava uzroke njegovih patnja. Uzrok nesreće su grijesi i zlo, a ne Bog koji je preko proroka stalno opominjao zbog grešnosti. Važno je, stoga, priznanje grijeha i pokajanje, a Bog će pokazati svoju milost i donijeti pravednost koja je preduvjet mira. Prorok, u vrijeme kad Jeruzalemu prijeti izumiranje zbog progona njegovih stanovnika, poziva na radost jer Bog ponovno okuplja svoj narod što će tugu Božjega naroda preobraziti u radost.

<https://granosdemaiz.com/>

Kako dočekati Krista

Sveti Pavao utemeljio je kršćansku zajednicu u Filipima u vrijeme drugog misijskog putovanja, kada je po nadahnuću Duha Svetoga otišao u Makedoniju. To je prva kršćanska zajednica u Europi. Ta zajednica se odlikovala vjernošću i ustrajnošću. Možda je zato bila Pavlova „miljenica“.

Pavao Filipljanima piše najvjerojatnije iz zatočeništva u Efezu. Siguran u trajnost njihove vjere do „Dana Kristova“ – ponovnog Kristova dolaska među njih. Uvjeren je, a to uvjerenje prenosi na Filipljane, da je dobro djelo evanđelja u Filipima pod snažnom Božjom zaštitom. Apostol iskazuje snažnu privrženost zajednici i poručuje joj da moli Boga za rast u ljubavi, da tako ljubeći jedni druge, još dublje spoznaju Boga i tako spremni i čisti dočekaju „Dan Kristov.“

Ivan Krstitelj

Evanđelist Luka opisuje početke djelovanja Ivana Krstitelja. Nabranjem onodobnih vladara i smještanjem početka Krstiteljevog djelovanja u petnaestu godinu Tiberijeve vladavine, evanđelist je Božji govor precizno datirao i stavio u geografski i jezični kontekst. Ivan Krstitelj je iz svećeničke, vjerojatno dobrostojeće, obitelji, ali na Božji poziv odlazi u pustinju.

Odlazak u pustinju na rijeku Jordan simbolički je čin koji podsjeća na ulazak Izraelaca iz pustinje preko rijeke Jordan u Obećanu zemlju.

Njegovo djelovanje može se sažeti na poziv na obraćeničko krštenje na otpuštenje grijeha.

Obraćenje je značilo potpunu preobrazbu čovjeka, ostavljanje svih dotadašnjih grešnih navika i potpuno okretanje Bogu. Krštenje je čin koji je to potvrđivao i nakon kajanja otpuštao grijehe.

Ivanovo krštenje nema učinke kršćanskoga krštenja (brisanje istočnoga grijeha). U praksi tadašnjih asketa višekratna obredna pranja bila su uobičajeni znak kajanja i oproštenja grijeha. Kod Ivana ima naznaka da je njegovo krštenje jednokratno. Odluka o obraćenju mora biti jedna, temeljita i konačna pa je i krštenje jedno.

Prvo čitanje: Bar 5, 1-9

Bog će pokazati sjaj tvoj.

Čitanje Knjige proroka Baruha

Skini, Jeruzaleme, haljinu tugovanja i nesreće,
odjeni se zauvijek ljepotom slave Božje,
ogrni se plaštem Božje pravednosti,
stavi na glavu vijenac slave Vječnoga
jer Bog će pokazati sjaj tvoj svemu pod
neбом
i zasvagda ti dati ime:
Mir pravednosti' i 'Slava bogoljubnosti'.
Ustani, Jeruzaleme, stani na visoko
i obazri se na istok:
Pogledaj! Djeca se tvoja sabiru od istoka
do zapada,
na zapovijed Svetoga,
radujuć se što ih se spomenuo Bog.
Otišli su od tebe pješice,
vodio ih neprijatelj,
a gle, Bog ih tebi vraća
nošene u slavlju, kao djecu kraljevsku.
I naredi Bog: neka se snize
sve visoke gore i vječne klisure;
nek se doline ispune i poravna zemlja
da Izrael čvrsto kroči
u sjaju slave Božje.
A šume i sva stabla mirisna činit će sjenu
Izraelu po Božjoj zapovijedi,
jer Bog će voditi Izraela u radosti,
svjetlom svoje slave
prateć ga milosrđem svojim
i pravednošću.«

Riječ Gospodnja

Otpjevni psalam: Ps 126, 1-6

*Silna nam djela učini Gospodinu:
opet smo radosni!*

Kad Gospodin vraćаше sužnjeve
sionske,
bilo nam je ko da snivamo.
Usta nam bjehu puna smijeha,
a jezik klicanja.

Među poganima tad se govorilo:
»Silna im djela Gospodin učini!«
Silna nam djela učini Gospodin:
opet smo radosni!

Vrati, Gospodine, sužnjeve naše
ko potoke negepske!
Oni koji siju u suzama
žanju u pjesmi.

Išli su, išli plačući
noseći sjeme sjetveno;
vraćat će se s pjesmom
noseći snoplje svoje.

Drugo čitanje: Fil 1, 4-6.8-11

Budite čisti i besprijekorni za dan Kristov.

Čitanje Prve poslanice Filipljanima

Braćo!
Uvijek se u svakoj svojoj molitvi za vas s radošću molim zbog vašeg udjela u evanđelju od onoga prvog dana sve do sada – uvjeren u ovo:
Onaj koji otpoče u vama dobro djelo, dovršit će ga do dana Krista Isusa. Bog mi je doista svjedok koliko žudim za svima vama srcem Isusa Krista!
I molim za ovo:
da ljubav vaša sve više i više raste u spoznanju i potpunu pronicanju te mogete prosuditi što je najbolje da budete čisti i besprijekorni za dan Kristov,
puni ploda pravednosti po Isusu Kristu - na slavu i hvalu Božju.

Riječ Gospodnja

Evanđelje: Lk 3, 1-6

Svako će tijelo vidjeti spasenje Božje.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

Petnaeste godine vladanja cara Tiberija, dok je upravitelj Judeje bio Poncije Pilat, tetrah Galileje Herod, a njegov brat Filip tetrah Itureje i zemlje trahonitidske, i Lizanije tetrah Abilene, za velikog svećenika Ane i Kajfe, dođe riječ Božja Ivanu, sinu Zaharijinu, u pustinji. On obiđe svu okolicu jordansku propovijedajući obraćeničko krštenje na otpuštenje grijeha kao što je pisano u Knjizi besjeda Izaije proroka:

»Glas viče u pustinji:
'Pripravite put Gospodinu,
poravnite mu staze!
Svaka dolina neka se ispuni,
svaka gora i brežuljak neka se slegne!
Što je krivudavo, neka se izravna,
a hrapavi putovi neka se izglate!
I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje.

Riječ Gospodnja

Ivan pokazuje

Čudom preživjeli iz Domovinskog rata pripovijedaju kako im je najteže bilo vidjeti ispružen kažiprst. U kojem smjeru bi on pokazao sve bi bilo označeno za osudu i uništenje, i pojedinci, i obitelji. I ljudi, i kuće. Danas imamo uzdignut jedan drugi prst. To je prst Ivana Preteče. Ivan pokazuje put u Život.

Što nam je činiti?

Čovjekov život je traženje pravog puta. Čovjek je putnik u labirintu života. Život je traženje duhovnog smisla života, smisla rađanja i umiranja. Život je traženje putokaza, istinitih putokaza. Iluzorni su putokazi razvoja i napretka. Onaj tko dopusti da ga riječ Božja dotakne i smekša, postavlja pitanje: Što mi je činiti?

Za neke su svi putovi dopušteni. Put k istini treba voditi kroz osobno razmišljanje. To je razgovor s onim koji daje konačni odgovor. Ivan je pripravljaio put. I danas Kristova poruka traži preteče. Kao kršćani pozvani smo ravnati putove Kristova dolaska. Kako? Najprije vlastito obraćanje a potom pomaganje ljudima oko sebe, u obitelj, na radnom mjestu. Širenje pravednosti, ljubavi, radosti i mira. Bolji svijet ne nastaje bez našeg zalaganja.

Obratite se

Ivan živi u isto vrijeme kad i mogućnici koji imaju u rukama vlast. Ali on se povlači u pustinju, provodi život pokore i poniznosti. Često živimo u sličnim prilikama i životnim okolnostima. Nismo na položajima, ali imamo svoje položaje, čvrsto držimo svoje stavove. Nemamo vodeću riječ, ali možemo živjeti s ljudima mali život savjesnosti, rada i zalaganja. I mali putovi vode spasenju na koje smo pozvani. Bog je Ivanu progovorio u pustinji, u osamljenosti, u tišini. Osamljenost je bolna. Pored toga, iz osamljenosti se javlja potreba odlaska drugima. Onaj koji ima mogućnost osamljenosti, ima priliku razmišljanja. Razmišljanje s Ivanom Krstiteljem izbavlja nas iz osjećaja izgubljenosti, prepuštenosti samima sebi i zatvorenosti. Ovo je zahtjev neprestanog nastojanja. Mnogi imaju nemirnu savjest zbog ponavljanja istih grijeha. Loše raspoloženje kao da ne može popraviti ni redovita sveta ispovijed. No, nije raspoloženje mjerilo života. Nekada moraš biti sam. Nitko te ne može zamijeniti u onome što je samo tvoje. Tvoje su misli, tvoji su osjećaji pa su i djela tvoja. Neka onda i izbor bude tvoj. Nađi načina gdje i kako ćeš moliti, koje savjete ćeš slušati. Ivanove riječi i njegov primjer stavlja se danas pred tebe. Nemoj se bojati novoga dana. Svaki danje nova prilika sazrijevanja u ljubavi. Svaki danje prilika za novi

početak. Nisi sam. Bog je naša prethodnica. Izraelski iseljenici u dijasporu i u Izrael doseljeni stranci, svakodnevno su nastojali Židovima posvijestiti da se može živjeti i drukčije nego po vjeri predaka, i ostati istovremeno pristojan čovjek. Neki su se brzo počeli prilagođavati poganima. Drugi su sklopili saveze da se zaštite. Vodile su se rasprave o ispravnosti puta kojim treba ići? Trenutačno stanje ne može dugo trajati. Vrijeme pokaže. Loši prijedlozi traže da ih se prihvati odmah, bez razmišljanja. Ivan je od svih svojih sunarodnjaka tražio da se obrate. Nije smatrao da ima dovoljno pobožnih. Bog se nama služi kao svjetiljkom. O nama ovisi da mnogi ne ostanu u tami, već da hode putovima koji vode do života vječnoga. Put kojim je prošao naš Učitelj, put je iz Jerihona u Jeruzalem. Jerihonska oaza i

grad vila, slika je naše zemaljske sigurnosti. Jerihon je mjesto ulaska u Obećanu zemlju. Po krštenju nastaje novi narod Božji. Novi narod se strmim i kamenitim putem uspinje do Jeruzalema. Težak je to put. Vijuga kroz pusta brda. Opasno je putovati zbog razbojnika i divljih zvijeri. To je put Kristove Crkve koja se rodila u vodi krštenja. To je životni put. Ljudi njime idu svakodnevno. Na tom putu nas čeka milosrdni Samaritanac. Ne zaobilazi, nego uzima, liječi, tješi i brine se. Možemo putovati i dalje sa svojim Učiteljem. On je nastavio put do Kalvarije. Njegov put je križni put. Pripravljajući put Isusu u ovom došašću, otvaramo radove na onom autoputu koji Krist gradi za nas. A taj vodi do uskrsnuća.

Služba riječi 258/10

<https://www.jerusalemerspective.com/>

Milosti puna

Majka svima živima

Nakon čovjekove neposlušnosti Bog ga nije napustio, nego ga zove: „Gdje si?“ Kao što je imao inicijativu kod stvaranja čovjeka, tako i sada Bog ima inicijativu u nastojanju da s odmetnutim čovjekom ponovno uspostavi kontakt. Čovjek se pak ponaša poput djeteta koje zna da je učinilo nešto loše, pa se skriva od svojih roditelja. Razgovor koji slijedi otkriva drevno poimanje podrijetla smrti, životnih nevolja, ali i čovjekova znanja koje nadilazi sposobnosti drugih bića. Nije dobro stoga ovaj izvještaj shvaćati kao povijesni prikaz nastanka čovjeka i ulaska grijeha u svijet, nego kao objašnjenje čovjekova grijeha i njegovih životnih nevolja. U konačnici, izvor zla i grijeha nije Bog i to je glavna poruka ovoga teksta. Zlo je počelo djelovanjem „zmije“ i sudjelovanjem ljudi koji djeluju po svojoj slobodnoj volji. Bog tako ostaje dobar Bog, a sve njegovo stvarateljsko djelo dobro je i u njemu nema ničega lošeg. Posljedica ovoga prvoga grijeha dotiče kako sam izvor zla - „zmiju“ - tako i ljudski rod, no današnje čitanje u svom središtu zadržava upravo „zmiju“ kao sliku Zloga. Slikoviti govor o njezinu prokletstvu i puzanju po trbuhu. I sama ideja o zmiji koja se hrani zemljom dolazi iz predstava drevnih ljudi o ovom gmazu koji je u isto vrijeme budio i strah i strahopoštovanje, te mu se

pripisivala magična moć. Poput zmije, i Sotona je izgubio svoj prethodni položaj pred Bogom, među anđelima Božjim. U korijenu zla stoji oholost i želja za jednakošću s Bogom. Tako srušeni Sotona istinski je neprijatelj ljudskoga roda i izvor svih nevolja svakoga pojedinca i čitavoga čovječanstva. Ta „zmija“, naime, vreba čovjekovu petu. Djelovanje Sotone slično je postupcima zmije koja napada nenadano i do samog ugriza izmiče ljudskom pogledu. Najbolji izraz kojim bi se takav nastup Sotone mogao opisati jest podmuklost. S druge strane predstavljen je rod ženin koji će satirati „zmiji glavu“, to jest raditi na uništenju Sotone. Toj ženi nadjenuto je ime Eva (heb. *havah*) stoje izvedeno iz hebrejske riječi koja označava „život“, jer ona je „majka svima živima“. Usto, život se protivi smrti u koju uvodi Sotona.

Izabrani

Odlomak iz Poslanice Efežanima započinje blagoslovom upravljenim Bogu. Riječ „blagoslovljen“ označava ovdje hvalu, slavu, čast koja se daje Bogu. „Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista“ kratki je izričaj koji stavlja u sasvim bliski odnos Oca i Sina. Sin je „Ljubljeni“ kojega je Otac postavio kao Gospodina. Zato se i kaže da je on „naš“ Gospodin, što potvrđuje da vjernici pripadaju Kristu. Otac, pak, ne samo da je predstavljen kao Otac Kristov, nego i kao Bog za kojega Krist svjedoči. On koji je u Starom zavjetu bio

Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljevi, sada je i Bog Isusa Krista. Bogu se izriče blagoslov jer on „nas blagoslovi“. Blagoslovljeni smo ponajprije „svakim blagoslovom duhovnim“, duhovnim jer potječe od Boga, a on nam ga daje po Duhu Svetomu koji ga čini djelotvornim u otkupiteljskom Kristovu djelu. „U nebesima“ označuje mjesto kamo je Krist uzdignut nakon uskrsnuća, mjesto gdje će Bog posjesti sve koji su spašeni i uskrsli s Kristom, gdje se obznanjuje mudrost Božja. „U Kristu“ znači „Kristovim djelovanjem“. Blagoslov „u Kristu“ ostvaruje se izabranjem i to još „prije postanka svijeta“ što potvrđuje čvrstinu i trajnost Božjega nauma. Izabranje podsjeća uvijek na izabranje kojim je Bog u Starome zavjetu izabrao izraelski narod. Crkva je izabrana u Kristu, jer on nas je pozvao i jer postajemo dio njega. Cilj toga izabranja je naša svetost i neporočnost. Takvo naše predodređenje za svetost dogodilo se iz ljubavi. Bog nas, na taj način, svojom dobrohotnošću posinjuje i to ponovno „po Kristu“ koji je učinio da nismo više robovi. Zbog te milosti, Bogu pripada hvala i slava. Toj njegovoj hvali i slavi i mi, predodređeni i posinjeni, svetošću i neporočnošću života moramo pridonijeti.

Raduj se, Marijo

Navještenje Isusova rođenja smješteno je u galilejski grad, zapravo malo mjesto, Nazaret, daleko od svakoga središta židovskoga kulturnoga, društvenoga i religioznoga života. Ondje anđeo Gabriel dolazi k djevici imenom Marija, te je pozdravlja: „Zdravo, milosti puna“. Prvi dio ovoga pozdrava, preveden „zdravo“, u grčkom je izvorniku haire, a

znači „raduj se“. No, to je istovremeno bio i uobičajeni grčki pozdrav. Drugi dio pozdrava, „milosti puna“, na grčkom je keharitomene i mogao bi još doslovnije biti preveden kao „zamilovana“. Označava nekoga tko je primatelj milosti, blagonaklonosti i to milosti koja ima božanski izvor. U Novom zavjetu ovaj se grčki glagol nalazi samo ovdje i u Poslanici Efežanima. Kada se govori o milosti, to je uvijek nezasluženi dar što ga Bog daruje svojom dobrotom. U skladu s Poslanicom Efežanima, ovaj bi izraz mogao upućivati i na Marijino predodređenje, pa bi se i o njoj moglo govoriti kao onoj koja je „u ljubavi predodređena za posinstvo, dobrohotnošću njegove volje, na hvalu slave njegove milosti, kojom je zamilovana u Ljubljenome“, to jest u Isusu Kristu. Zbog toga je ovaj evanđeoski tekst i izabran kao biblijski temelj dogme o bezgrješnom začecu. Anđeo Mariji nadalje kaže: „Gospodin s tobom!“, što bi se moglo protumačiti i kao želja - Gospodin bio s tobom - i kao činjenica - Gospodin je s s tobom. U ovome slučaju anđeo najvjerojatnije želi izreći činjenično stanje. Gospodin je s Marijom. Zamilovao ju je i ona će začeti Sina Božjega. Kada se u Starom zavjetu kaže da je Gospodin uz nekoga, to znači da je to čovjek u milosti Božjoj, kome Bog pomaže, često u borbi protiv neprijatelja naroda. Budući da čuje tako neobičan pozdrav, koji je morao probuditi i svijest o sasvim posebnome poslanju koje joj je namijenjeno, Marija se „smete i stade razmišljati“. No, anđeo je ohrabruje. Ne treba se bojati, baš zato jer je Gospodin s njom, te ponavlja daje našla milost u Boga.

Prvo čitanje: Post 3, 9-15.20

Neprijateljstvo ja zamećem između
roda tvojega i roda njezina!

Čitanje Knjige Postanka

Pošto je Adam jeo s drveta, zovne ga Gospodin, Bog: »Gdje si?« reče mu. On odgovori: »Čuo sam tvoj glas u vrtu; pobjah se jer sam gol, pa se sakrih.« Nato mu reče: »Tko ti otkri da si gol? Da nisi jeo sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti?« Čovjek odgovori: »Žena koju si mi dao – ona mi je dala sa stabla pa sam jeo.« Gospodin, Bog, reče ženi: »Što si to učinila?« »Zmija me prevarila pa sam jela«, odgovori žena. Nato Gospodin, Bog, reče zmiji:

»Kad si to učinila,
prokleta bila među svim životinjama
i svom zvjeradi poljskom!
Na trbuhu svome puzat ćeš
i prašinu jesti sveg života svog!
Neprijateljstvo ja zamećem
između tebe i žene,
između roda tvojeg i roda njezina:
on će ti glavu satirati,
a ti ćeš mu vrebati petu.«
Svojoj ženi čovjek nadjene ime Eva, jer
je majka svima živima.

Riječ Gospodnja

Otpjevni psalam: Ps 98, 1-4

*Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
jer učini djela čudesna.*

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
jer učini djela čudesna.
Pobjedu mu pribavi desnica njegova
i sveta mišica njegova.

Gospodin obznani spasenje svoje,
pred poganima pravednost objavi.
Spomenu se dobrote i vjernosti
prema domu Izraelovu.

Svi krajevi svijeta vidješe
spasenje Boga našega.
Sva zemljo, poklikni Gospodinu,
raduj se, kliči i pjevaj!

Drugo čitanje: Ef 1, 3-6.11-12

Izabra nas u njemu
prije postanka svijeta.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Blagoslovljen Bog i Otac
Gospodina našega Isusa Krista,
on koji nas blagoslovi
svakim blagoslovom duhovnim
u nebesima, u Kristu.
Tako: u njemu nas sebi izabra
prije postanka svijeta
da budemo sveti
i bez mane pred njim;
u ljubavi nas predodredi za posinstvo,
za sebe, po Isusu Kristu,
dobrohotnošću svoje volje,
na hvalu slave svoje milosti
kojom nas zamilova u Ljubljenome.
U njemu, u kome i nama –
predodređenima
po naumu Onoga koji sve izvodi
po odluci svoje volje – u dio pade
da budemo na
hvalu Slave njegove-
mi koji smo se već prije
nadali u Kristu.

Riječ Gospodnja

Evandjelje: Lk 1, 26-38

Zdravo, milosti puna!
Gospodin s tobom!

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Uono vrijeme: Posla Bog anđela
Gabriela u galilejski grad imenom
Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji
se zvao Josip iz doma Davidova; a djevica
se zvala Marija. Anđeo uđe k njoj i reče:
»Zdravo, milosti puna! Gospodin s
tobom!« Na tu se riječ ona smete i stade
razmišljati kakav bi to bio pozdrav. No
anđeo joj reče: »Ne boj se, Marijo! Ta
našla si milost u Boga. Evo, začet ćeš i
roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On
će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega.
Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje
Davida, oca njegova, i kraljevat će nad
domom Jakovljevim uvijek i njegovu
kraljevstvu neće biti kraja.«

Nato će Marija anđelu: »Kako će to biti
kad ja muža ne poznajem?« Anđeo joj
odgovori: »Duh Sveti sići će na te i sila će
te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i
biti sveto, Sin Božji. A evo tvoje rođakinje
Elizabete: i ona u starosti svojoj začne sina.
I njoj, nerotkinjom prozvanoj, ovo je već
šesti mjesec. Ta Bogu ništa nije
nemoguće!« Nato Marija reče: »Evo
službenice Gospodnje, neka mi bude po
tvojim riječima!« I anđeo otiđe od nje.

Riječ Gospodnja

Žena koja je rekla 'Da'

Dan joj je vjerojatno je počeo kao i svaki drugi. Jutarnja i ostale dnevne molitve, kućanski poslovi, pripravljanje i pečenje kruha, pranje i krpanje odjeće, donošenje vode s bunara.

Ne znamo kakvo je vrijeme bilo. Ne znamo je li je u tom trenutku kiša ili nevrijeme zadržalo u kući ili je bilo ugodno za šetnju. Ali u jednom trenutku jednog običnog dana, u običnom selu u zabačenom kutku velikoga carstva... židovska djevojka Marija ušla je u povijest. Nakon toga ništa nije bilo isto. (P)okrenula je svijet s nekoliko jednostavnih riječi: „*Neka mi bude po tvojoj riječi.*” Jednom riječju rekla je „*da.*”

Dvadeset stoljeća kasnije, prisjećamo se tog trenutka, divimo se toj mladoj ženi i slavimo Božju mudrost, velikodušnost i ljubav. Sve to radimo jer se taj trenutak nije dogodio tek tako, slučajno.

Blagdan Bezgrješnog začeca stavlja pred nas veliko otajstvo i čudo: *Bog toliko ljubio svijet da nam je ne samo*

poslao svoga sina... nego nam je dao i Mariju. Želio je da Marija bude savršena majka njegova sina. Marija je začeta kao bezgrješna i čista, netaknuta onim što se dogodilo u Raju zemaljskom, grijehom prvih ljudi. Prvo čudo stvaranja opisano u Knjizi postanka dovodi do drugog čuda stvaranja - navještenja koje danas čitamo u Lukinu evanđelju.

Na trenutak se želim vratiti na ključnu rečenicu koja u srcu današnjeg blagdana i današnjeg Evanđelja: *Neka mi bude po riječi tvojoj.* Tu je sve počelo. Tu je izgovorena s poniznošću potpuna i nesebična želja da se vrši volja Božja. Pitam se mogu li ja nešto tako izreći? Može li itko od nas? Može li itko od nas biti tako voljan predati se Bogu tako lijepo, bez pridržaja s toliko želje?

U naše doba kada se osobna sloboda često uzdiže iznad svega, kada nam naša kultura govori da ne moramo raditi ništa što nam je neugodno ili nezgodno... čitamo i slušamo kako mlada židovska djevojka po imenu Marija izgovara nešto potpuno šokantno većini modernih ljudi. Anđelu Gospodnjemu i Bogu koji ju je stvorio, ona kaže: *"Bez obzira na sve, ako ti to želiš, ja ću to učiniti."*

Fra Angelico, *Naviještenje*, <http://www.jesuswalk.com>

Njezin sin kasnije će to drugačije izraziti u molitvi Getsemaniju: „Oče...ne moja volja, nego tvoja neka bude!“

Marijine riječi nose dodatnu težinu povijesti. Što se dogodilo zbog tih riječi? Betlehem, Egipat, Kalvarija... Uskrsnuće je došlo zbog tih riječi. Naše je spasenje došlo zbog tih riječi. Zbog tog trenutka smo kršćani, slušamo Božju riječ, primamo euharistiju, molimo se... Sve je počelo onim Marijinim „Da“.

Blagdan Bezgrješnog začeća upućuje nas na Mariju, njezin život, žrtvu i ljubav kao uzor i izazov svakome od nas. Kao i ona, svatko od nas pozvan je biti nositeljem Krista. Svatko od nas pozvan je donijeti Isusa na svijet, dovesti ga drugima, navijestiti ga žrtvovati se za njega, njemu se predati i voljeti ga.

Pozvani smo živjeti na način da možemo, kao Marija, pjevajući *Magnificat* „naviještati veličinu Gospodnju“. Posvijestimo: Bog je za Mariju imao plan prije njezinog rođenja kao što ima plan za svakoga u od nas, samo trebamo reći „da“.

Nedugo prije mog ređenja, biskup Frank Caggiano je to lijepo izrazio. Rekao je nama budućim ređennicima: „*Bog sanja za vas. Vaša zadaća je otkriti što je to i ostvariti taj san.*“

Zapitajmo se danas, nadahnuti Marijinom poniznošću i povjerenjem, njezinom sposobnošću da kaže „Da“ onome što je Bog planirao od trenutka njezina bezgrešnog začeća, kako mogu biti što sličniji njoj? Što Bog traži od mene? Što je Božji san za me? Što je za tebe njegov san? Koji mi je poseban dar dao? Koji plan želi da ispunim? Na koji način trebam ostvariti san koji Bog sanja za me?

Mislim da sve počinje, kao što je počelo i s Marijom, odgovorom kojim je jednog, inače običnog dana, promijenila sve: „*Neka mi bude po riječi tvojoj.*“

Došašće

Adventski vijenac i svijeće

Tradicija adventskog vijenca i svijeća relativno je mlada. Iako je vijenac antičkog porijekla i znak je pobjede, i svijeća ima svoju veliku starost, u kombinaciji adventskog vijenca nastaju u prvoj polovici 19. stoljeća u Hamburgu. Prvi se adventski vijenac pojavio 1838. godine u domu za siromašnu djecu „Das Rauhe Haus“ („Trošna kuća“) koju je 1833. u predgrađu Hamburga utemeljio teolog, pedagog i evangelički pastor Johann Hinrich Wichern (1808. – 1881.). Od gradskih je vlasti dobio potporu i neku kuću te je uredio za sirotu, napuštenu i ostavljenu djecu. Iz njegovog dnevnika saznajemo o nastanku prvog adventskog vijenca. Da bi svojim štićenicima uljepšao predbožićne dane, da bi im u srce vratio toplinu roditeljskog doma kojeg nisu imali. Nakon zajedničke molitve bi svakog dana u došašću u drveni krug kojeg je sam napravio stavili po jednu svijeću i zapalili je. Na Božić bi gorile četiri bijele i veće svijeće koje su bilježile adventske nedjelje i devetnaest crvenih, nešto manjih, za svaki

adventski dan. Tu ideju koja mu je došla u došašću 1838. nastavili su iz godine u godinu ponavljati, a od godine 1851. njegovi su štićenici počeli vijenac kititi zimzelenim grančicama, a onda su i cijeli vijenac pravili od tih grana. Taj se običaj proširio u evangelističkim obiteljima po Njemačkoj, a za kratko po cijelom svijetu. S vremenom su se u vjenčić stavljale samo četiri svijeće i palile se po redu kako je dolazila pojedina nedjelja došašća. Vijenac bi se ispleo tako da mu se ne vidi početak i kraj – beskonačnost, vječnost; bor i božikovina – besmrtnost; lovor – pobjeda; cedar – snaga i izlječenje od svih bolesti; od lišća je božikovine prema nekim vjerovanjima bila spletena Isusova kruna koju su mu nabili na glavu, a u vijenac se stavljao i ružmarin koji je prema legendi čuvao sv. Obitelj na bijegu u Egipat. I konačno, vijenac čine krug i svjetlo, znakovi savršenstva i života. Za četiri svijeće ima više tumačenja: stvaranje, utjelovljenje, otkupljenje i svršetak; svijeće su crvene i bijele i govore o Isusovoj muci i pobjedi; ili su tri ljubičaste kao znak pokore i obraćenja i četvrta ružičasta, znak radosti da se Isus rodio; opet je prema drugoj tradiciji prva prorokova, druga betlehemska, treća pastirska i četvrta anđeoska.

Liturgija došašća

Misna su čitanja vezana uz proroke, sv. Ivana Krstitelja i Blaženu Djevicu Mariju. Proroci su najavili i čekali Isusov dolazak, Ivan Krstitelj je sve proročke riječi i nadanja stoljeća sazeo u onaj svoj kažiprst na Jordanu kad Isusa, kao zadnji u nizu proroka i na razdjelnici staroga i novoga zavjeta, pokazuje svima: Evo Jaganjca Božjega! Blažena je Djevica Marija primjer svakom vjerniku kako se čeka Gospodina, kako Ga se prima. Stoga i jest u srcu došašća Marijin blagdan Bezgrešnog začeća. Misna je liturgija uistinu bogata i svaki dan došašća ima svoj misni obrazac, na osobit način oni dani od 17. do 23. prosinca. Nedjeljna su čitanja pomno izabrana: 1. nedjelja – budno iščekivanja Gospodinova drugog dolaska; 2. nedjelja – jer je Kraljevstvo nebesko tu i blizu, treba mu pripremiti put do srca i duše, vremena i prostora; 3. nedjelja – Mesija će doći, tu je nadomak nas; 4. nedjelja – Mesija je došao, opisuje se njegov dolazak.

Liturgijska je boja ljubičasta, osim treće nedjelje koja ima ružičastu boju radosti i zove se „Dominica 'Gaudete'“ – Radosna nedjelja zbog Isusova dolaska. Ta je nedjelja, nedjelja Caritasa. Radost susreta s Isusom doživjet ćemo samo ako smo mu ovdje na zemlji dali koru kruha, čašu vode, ako smo ga odjenuli, obuli, posjetili u bolnici ili tamnici

Blagdani i svetkovine u došašću

Uz Bezgrešno začeće Blažene Djevice Marije (8. 12.) u došašću su još i ovi blagdani i svetkovine:

- 4. prosinca, sveta Barbara djevica i mučenica (+ 3 st.) – zaštitnica rudara, na njezin se dan negdje sije i pšenica pred Božić. Ima i tradicija da se na njezin dan u vaz u vodu stavi grana trešnje koja za Božić procvjeta;

- 6. prosinca sveti Nikola biskup – Patara između 255. i 270. – Myra, Turska, oko 346. – radost sve djece svijeta. Taj dobri biskup sva ova stoljeća dolazi i dariva dobre, a Krampus ga prati sa šibom za one koji se trebaju popraviti;

- 13. prosinca sveta Lucija (284. – 303.) rođena u Sirakuzi, zbog svoje je vjere podnijela mučeništvo 303. godine – na njen se dan diljem svijeta sije pšenica koja će do Božića izrasti. Hrvati katolici u tu pšenicu stavljaju tri svijeće: crvenu, bijelu i plavu, pšenicu vežu hrvatskom trobojnicom, a između svijeća u pšenicu stave jabuku. Te se svijeće u pšenici pale na božićnom ručku uz molitvu, a nakon ručka se moli tri puta apostolsko vjerovanje i svijeće gasi domaćin kriškom kruha umočenom u vino uz riječi: Svijećo, mi tebe kruhom i vinom, a ti nas blagoslovom i mirom!

Fra Ante Marić

J.R.R. Tolkien – tajni agent kršćanske objave (1):

Hobit, Krist i avantura života

Članak Danka Kovačevića: *J.R.R. Tolkien - tajni agent kršćanske objave* izvorno je objavljen na portalu: www.bitno.net

Prenosimo ga s odobrenjem uredništva.

Protekle zime Hrvatsku je ponovo poharala filmska groznica. Prvi dio filmske trilogije „Hobit“ („Neočekivano putovanje“), nastao u gigantskoj koprodukciji studija Warner Bros, New Line Cinema i Metro Goldwyn Mayer, napunio je blagajne kino dvorana širom svijeta s ukupnom zaradom od (zasad) preko milijardu dolara. Izvjesno je da slična sudbina iščekuje i druga dva nastavka trilogije, od kojih prvi (*Hobit: Smaugova pustoš*) stiže u naša kina ovih dana

(Ovaj tekst pisan je 2013. godine. U međuvremenu su izašao i treći dio trilogije trilogije „*Hobit: Bitka pet vojski*. op. ur.)

Prije desetak godina svjedočili smo jednom sličnom fenomenu: još jedna filmska trilogija Gospodar prstenova osvojila je 17 nagrada Oscar (treći film te trilogije Povratak kralja s osvojenih 11 Oscara izjednačio se s jedina dva filma u povijesti kojima je uspjelo osvojiti toliki broj Oscara – Ben Hur i Titanic). Trilogija je samo u kino distribuciji zaradila 3 milijarde dolara (na uloženi 300 milijuna), a prodaji DVD kompleta, igračaka, suvenira, nakita i

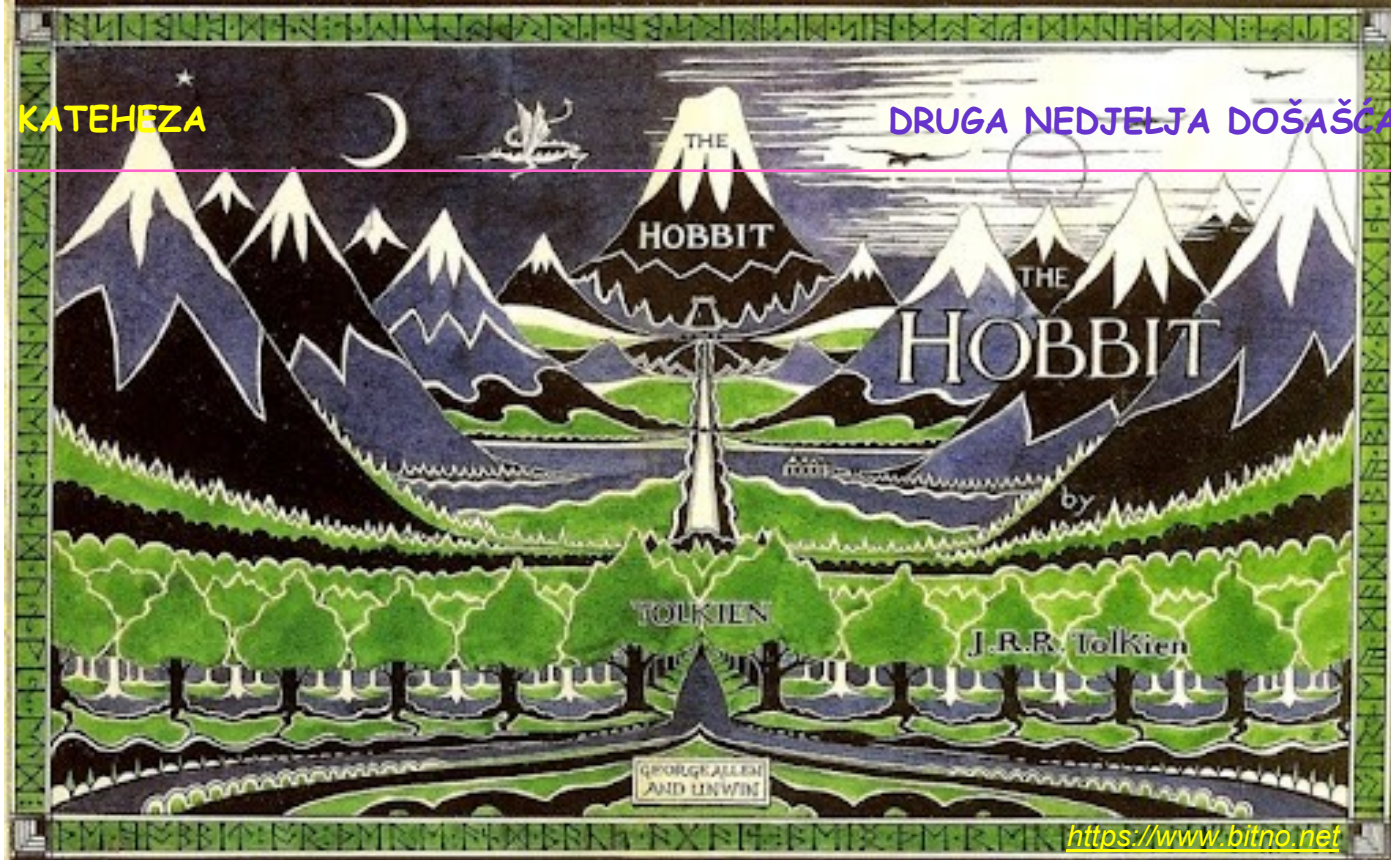
raznim sponzorskim ugovorima još se ne nazire kraja. I vrapci na grani već znaju da su obje ove filmske trilogije (Hobit i Gospodar prstenova) ekranizacije romana engleskog književnika J.R.R. Tolkiena.

Gospodar prstenova treća je najčitanija knjiga 20. stoljeća, odmah iza Biblije i memoara Mao Tze Donga. Sa preko 150 milijuna prodanih primjeraka ujedno je i treća najprodavanija knjiga svih vremena (iza Priče o dva grada C. Dickensa i Malog princa A. Exuperyja), a Hobit – Tamo i opet natrag četvrta (100 milijuna). Prema anketi BBC-a iz 2004. godine, Gospodar prstenova omiljena je knjiga Britanaca, a kupci vodećeg svjetskog online šoping centra (Amazon.com) proglasili su je 1999. godine knjigom tisućljeća.

Očito je da se ovdje moramo priupitati: što čini ovu priču tako uspješnom? Koji je razlog golemoj popularnosti Tolkienovih djela i iz njih proizašlih filmova?

Tolkienov jedinstveni pristup

Odgovor je jednostavan. J.R.R. Tolkien je jedan od najpopularnijih književnika druge polovine 20. stoljeća. Nije slučajno da je tomu tako. Iako ga mnogi smatraju ocem žanra

<https://www.bitno.net>

fantastične proze, njegova književnost sukladna je istini objavljenoj u Svetom pismu. Tolkienove knjige nastale su po uzoru na Knjigu nad knjigama. Stotine milijuna ljudi čitali su Tolkienove knjige. Popularnost njegovih knjiga eksplodirala je prema neslućenim visinama počevši začudo s američkom sekularnom „hipijevskom“ subkulturom šezdesetih i sedamdesetih godina (sjetimo se Led Zeppelina i drugih rock sastava s pjesmama o Tolkienovim djelima). Ali većina njih zanemaruju (vjerojatno i producenti i realizatori filmova) ili nisu svjesni činjenice da je Tolkien bio gorljivi katolik. Nakon očeve smrti, uz majku su ga odgajali i fratri. Pričešćivao se svakodnevno. Živio je 55 godina u skladnom braku s voljenom ženom Edith i četvero djece. Upravo on je svog bliskog prijatelja, slavnog pisca C.S. Lewisa, obratio na kršćanstvo. Iz Tolkienova katoličanstva, trajne ljubavi i dara za jezike, žarke želje da svojoj voljenoj domovini Engleskoj (po uzoru na Ilijadu, Eneidu, Kalevalu, Beowulf) pokloni nacionalni mit (koji nije imala) i stravičnog iskustva rata, smrti i prisutnosti zla i grijeha u rovovima Prvoga svjetskog rata, rađala su se njegova književna djela.

Možemo reći da je Tolkienov najveći uspjeh u tome što je nacrti Biblije satkao u svoja djela i prožeo ih njezinim duhom. Onima što gaje odbojnost i predrasude prema kršćanstvu i odbijaju se približiti makar na par koraka Svetom pismu (a kamoli čitati ga), Tolkien je neopazice „podvalio“ spasonosni nauk kršćanske Objave, harmonično upakiran u književnoj formi mita. Kao kad majka prehladenom djetetu u omiljelo mu Čokolino neopazice rastopi mrski mu Andol ili Sumamed.

Na sebi svojstven i unikatan način, Tolkien je povukao paralele između fantazije, mita i Objave. Stvorio je fantastični mit koji u sebi ima sadržaj Objave. Književnost u njegovim očima je podstvarateljstvo, po uzoru na Stvoritelja, Boga kršćanske Objave. Čovjek stvara fantazirajući i kvalitetna proza treba imati nutarnju konzistentnost sa stvarnošću. Mit se može definirati kao sakralna naracija koja tumači kako je svijet ili čovječanstvo postalo ovakvim kakvim sada jest. Mit je u svojoj biti, slično kao i fantazija, utemeljen na mašti (imaginaciji, stvaranju i kombinaciji slika) i kao takav urođen i spontan čovjeku. On je stariji od sustavnog razumskog napora (filozofija), prikupljanja znanja (znanost) i voljnih čina (religija) i predstavlja njihov „spiritus movens“ i izvorište. Kao

takav, mit je primarni izraz želje i nutarnje datosti čovjeka da se uklopi u svijet, razumije ga i u konačnici nadiđe, transcendira. Mit, kao naracija (formirana bilo usmenom, bilo pismenom predajom) je nužno predaja, tradicija s generacije na generaciju. Tolkien je uvijek vjerovao da je kršćanstvo onaj izvor svih mitova, jedini mit koji se uistinu dogodio. To je arhetipni mit koji daje smisao svim drugim mitovima. Svi ostali mitovi svijeta samo su njegova refleksija u ljudskoj mašti. Oni su načini „naziranja“ dubokih istina metafizičke stvarnosti i sadrže odbljeske jednog istinskog svjetla što izvire iz Boga. U skladu s tim, sekundarni svijet književnih djela može samo reflektirati temeljnu istinu: Bog se utjelovio u vremenu, u prostoru, u čovjeku i njegovoj povijesti. Možemo reći da je Tolkienov najveći uspjeh u tome što je suvremenog čovjeka približio Objavi putem mašte.

Zavirimo sada nešto detaljnije u Tolkienov svijet subkreacije i potražimo mjesta tog susreta. Potražimo skrivenog Boga. U narednih nekoliko članaka, pojasnit ćemo tok kroz povlačenje paralela između sadržaja četiri knjige Evanđelja i četiri najznačajnija Tolkienova književna djela: *Hobit*, *Gospodar prstenova*, *Silmarillion* i *Povijest Međuzemlja*. Počnimo s najaktualnijim.

Hobit, Krist i avantura života

Kad čovjek ugleda ilustraciju koju je sami Tolkien izradio za omot knjige *Hobit*, odmah bude jasno da ona neodoljivo podsjeća na ilustraciju *Uspona na goru Karmel* (sv. Ivan od Križa). Pustogora,

domovina patuljaka, slika je Karmela. Brdo Karmel danas je pod zaštitom UNESCO-a kao vrijedno nalazište arheološkog blaga, s ostacima drevnih ljudskih nastambi u mnogobrojnim špiljama. I kao što novozavjetna knjiga *Otkrivenja* spominje prolaz Karmela kao mjesto bitke Armagedona (usp. Otk 16,16), tako se i Bitka pet vojski odvija u podnožju Pustogore.

Središnja tema unutar ovog dijela Tolkienova sekundarnog mita je tema povratka dugo očekivanog kralja (usp. Otk 3,21). Thorin Hrastoštit krenuo je na put povratka zlatnom prijestolju svoga oca (Thrain, kralj pod gorom) i vodit će svoje vjerne sa sobom.

Patuljaka koji dolaze u posjet Bilbu ima dvanaest (usp. Mk 3,1-15). Gandalf kaže da su oni skupljeni „od sva četiri vjetra“. Njima se pridružuje njihov kralj (Thorin) i oni se bore da svome narodu vrate dom, izgubljeni raj (Milton) u koji se uvukao zmaj (Smaug; usp. Post 3,1). Zvuči poznato? U toj borbi shvaćaju da je dom tamo gdje je srce, a srce je tamo gdje je blago (usp. Mt 6,21). Iz srca je potrebno izbaciti zmaja lakomosti, temeljnu napast patuljaka (bogatstvo), a to ne ide bez žrtve pa i žrtve vlastitog života.

Hobit Bilbo odlazi na životnu avanturu. On je slika svih nas. Naše osobne avanture. To je avantura herojeva putovanja. Gandalf za Bilba kaže da „u njemu ima mnogo više nego što se naslutiti dade, i pregršt toga što on sam o sebi još ne zna“. Ovo je središnja tema knjige. Svi likovi Tolkienova fantastičnog mita prolaze ovaj put, svatko na svoj specifičan način, pa tako i Bilbo.

Herojevo putovanje poznatije je pod imenom monomit.

Ono je temeljna sastavnica svih velikih svjetskih mitova, religija i suvremene pop kulture (strip junaci, primjerice Superman).

To je priča o odrastanju. O sazrijevanju. Ona se događa zapravo i svakome od nas. Život je putovanje. Na tom putu „dom je iza, a svijet je ispred nas“, kako lijepo opisuje Stara putna pjesma, koja predstavlja srž same knjige (pojavljuje se kasnije u više verzija i u Gospodaru prstenova).

Putovanje se sastoji od tri dijela: odvajanja (od doma i poznate sredine), inicijacije (u stvarni svijet pun izazova i kušnji; odrastanje) i povratka (osobni doprinos zajednici). Put je to od osjećaja odvojenosti i otuđenosti duše do spoznaje o povezanosti sa svime živim i odgovornog doprinosa sredini kroz jedinstvene osobne talente stečene na putu. Na putovanju se prolazi kroz nekoliko etapa: poziv na avanturu, nadnaravna pomoć, prag iz poznatog u nepoznato, pomoć mentora, izazovi i kušnje, otkrivenje (smrt i uskrsnuće), preobražaj, pomirenje, osobni dar zajednici.

Riječ heroj dolazi iz grčkog jezika i znači polubog. Onaj koji spaja nebo i zemlju. Iz ove definicije jasno je tko je uzor svim „herojima“. Drevni mit „umirućeg Boga“, koji je dio svih poganskih drevnih mitova (Baal, Adonis, Ra, Oziris, Dioniz, samo su neki od primjera ovog motiva u poganskim mitologijama), ulazi tako u stvarnost. Mašta (fantazija) predskazuje javu. Taj mit se događa u povijesti primarnog, stvarnog svijeta, na određenom mjestu, u određeno vrijeme. Čini ga određena osoba – Isus iz Nazareta, sin Marijin, s definiranim

povijesnim posljedicama. Postajući činjenicom ne prestaje biti mitom; u tome je čudo. Martin Buber kaže da je „Evangelje najviši trijumf mita“ (Hasidske priče). U tom smislu možemo govoriti o Kristovu mitu u pretkršćanskim religijama, kao čežnji i traganju za božanstvom i tajanstvenoj objavi u prirodnim i donekle povijesnim događajima u svakom mitu. To je ono „sjeme Logosa“ (spermatikos Logos) o kojem piše sv. Ivan (Iv 1,9), sv. Justin Mučenik i antički stoicizam. Heroj izvornog „mita“ je Krist koji umire za svoju zaručnicu Crkvu, a ona mu uzvraća svetošću života (usp. Ef 5 ,25-30). Krist je prošao izvorno „herojevo putovanje“ i on je arhetip, prauzor monomita. On je prešao najteže i najslavnije herojsko putovanje i sve njegove postaje.

Na isti put smo i mi pozvani.

Na „neočekivano putovanje“ koje nas vodi u „zmajevu pustoš“, unutar našeg srca. Snagom smrti i uskrsnuća Kristova doživljavamo preobražaj i kroz borbu odbacujemo grijeh. Bili smo „tamo i opet natrag“; vraćamo se u svoj „Shire“ gdje, prepороđeni, donosimo darove zajednici.

U sljedećem članku, nastavljamo naše putovanje Tolkienovim univerzumom pa ćemo dekodirati tragove Objave u najpopularnijem dijelu njegova subkreacijskog mita - Gospodaru prstenova.

Mali vjeronaučni leksikon

Kršćanstvo

Teologija

U susretu s grčko-rimskom civilizacijom i grčkom filozofijom Kršćanstvo je osjetilo potrebu da biblijsku objavu izrazi pojmovima grčke filozofije, osobito neoplatonističke. Prvi se začetci kršćanske teologije nalaze u Ivanovu evanđelju (Proslov) i Pavlovim poslanicama. Kršćanski apologeti II. st. (Justin, Klement Aleksandrijski, Origen) nastoje uskladiti kršćansku objavu s grčkom filozofijom, a grčke filozofe drže pretečama kršćanstva, koji su i sami preko razuma primili naravnu objavu. Istočni i zapadni crkveni oci III.-VII. st. teološki razrađuju glavne trinitarne (Trojstvo) i kristološke teme (kristologija), što će omogućiti da se na sedam prvih ekumenskih koncila definiraju glavne kršćanske dogme (Nicejsko-carigradsko vjerovanje). U patrističko doba bit će načeta i jedna od središnjih tema kasnije kršćanske teologije, odnos naravi i milosti, slobodne volje i predestinacije (augustinizam i pelagijanizam).

Dok je teologija I. kršćanskog tisućljeća pod utjecajem neoplatonizma, II. kršćansko tisućljeće, na području zapadnoga kršćanskog svijeta, bit će u teologiji obilježeno aristotelizmom (skolastika). Glavni skolastički teolozi (Anselmo Canterburyjski, Albert Veliki, Toma Akvinski, Bonaventura, Duns Skot) nastojat će u teologiji produbiti Augustinovo načelo *credo ut intelligam* te vjerskoj objavljenoj istini pružiti razloge što ih omogućuje naravna spoznaja (razum). Tako se filozofija stavlja u službu teologiji. U doba visoke skolastike (XIII. st.) razrađena su načela i metode katoličke teologije, što će obilježiti katolicizam II. kršćanskog tisućljeća.

Pravoslavna teologija ostat će vjerna neoplatonističkoj tradiciji istočnih crkvenih otaca i neće biti sklona skolastičkoj racionalizaciji objavljenih istina. Stoga će u njoj u visokome srednjem vijeku prevladati mistična teologija.

U renesansno doba dolazi do obnove neoplatonizma u teologiji (Nikola Kuzanski), a kršćanski humanisti (Erazmo Rotterdamski) udaraju temelje novovj. biblijskoj egzezezi.

Reformacijski teolozi napuštaju skolastičku teologiju, obnavljaju radikalni augustinizam (predestinacija), a teološko razmišljanje usredotočuju na čovjekovo spasenje i opravdanje milošću i vjerom.

U XIX. i XX. st. protestantska liberalna teologija nastoji izraziti kršćansku poruku u društvu obilježenu prosvjetiteljskim racionalizmom, laicizmom i modernom znanošću. Naprotiv, protestantska dijalektička teologija nastoji se vratiti izvornomu biblijskom protestantizmu.

U XIX. st. i početkom XX. st. dolazi do obnove ruske pravoslavne teologije.

U XX. st. katolička teologija (K. Rahner, U. von Balthasar, P. Teilhard de Chardin) nastoji uz neoskolastičku uključiti i druge, suvremenije metode.

Opći religijski leksikon, LZ Miroslav Krleža, Zagreb, 2002.

Sveti Ambrozije

7. prosinca

Sveti Ambrozije (latinski Aurelius Ambrosius, talijanski Sant' Ambrogio), milanski biskup i crkveni naučitelj, rodio se oko 339. u Trieru (južna Galija, danas Njemačka). Potjecao je iz ugledne rimske obitelji, a otac mu je bio visoki carski činovnik u Galiji.

U Rimu je studirao književnost, govorništvo i pravo. Najprije je oko 372. postao rimskim upraviteljem Ligurije i Emilije sa sjedištem u Milanu, a nakon smrti arijanca Auksencija izabran je godine 374. za milanskog biskupa, iako još nije bio ni kršten. Dao se krstiti, a potom je u roku od osam dana primio sve redove pa i biskupski. Opredijelio se za asketski način života i sve svoje blago razdavao je sirotinji i Crkvi. Nastojao je steći temeljitu teološku izobrazbu, a osobito se posvetio proučavanju grčkih otaca.

Slavni govornik i pisac, savjetnik careva i pobornik neovisnosti Crkve od državne vlasti, borio se protiv arijanstva (neko vrijeme i u Srijemu) i poganstva. Milano je tada postao carskom prijestolnicom, pa je Ambrozije dolazio u sukob s Justinom, majkom cara Valencijana, a kasnije i s carem Teodozijem Velikim, kojega je zbog pokolja u Solunu godine 390. prisilio na javnu pokoru.

Vrsni propovjednik i učitelj, prijatelj siromaha, mudri mariolog, obratio je 387. na kršćanstvo svetog Augustina.

Autor je mnogih teoloških djela koja se bave pastoralnim i praktičnim moralnim pitanjima. Pisao je crkvene himne (pripisivalo mu se oko 120 himni, od toga je

oko 20 autentičnih), a vjerojatno je za njih skladao i napjeve. Neki stručnjaci smatraju da je Ambrozije autor i glasovitog „Te Deuma”. Ambrozijanski himni su melodijski bogato ukrašeni, a nastali su stapanjem arhajskoga rimskoga pjevanja i lokalnoga milanskog, s jakim utjecajem orijentalne glazbe. Unaprijedio je liturgiju, pa se milanska liturgija sa svojim posebnostima i danas naziva ambrozijanskom.

Umro je u Milanu 4. travnja 397.

Crkvenim naučiteljem proglasio ga je godine 1298. papa Bonifacije VIII.

Prozvan je „pastoralnim doktorom”, a zbog sjajnih govorničkih sposobnosti i „mednim doktorom”, pa ga u ikonografiji često prikazuju s pčelama i košnicama. Zaštitnik je pčelara, pčela, svjećara, trgovaca na malo, domaćih životinja, učenika, studenata, školske djece, proizvođača voska, Lombardije, Milana i milanske nadbiskupije te mnogih naselja, učilišta, društava, župa, crkava i kapela širom svijeta i Hrvatske.

<https://www.velecasnisudac.com>

NAŠI POKOJNI

JOSIP KREČAK,

PU bjelovarsko - bilogorska, Zagreb, 5. prosinca 1991.

MIRO MAMIĆ,

(MUP), PU brodsko - posavska, Filipovac, 5. prosinca 1991.

BOŠKO MIKULIĆ,

PU osječko - baranjska, Antunovac, 5. prosinca 1991.

BOJAN TREBUŠAK,

MUP, Lipik, 5. prosinca 1991.

ŽELJKO GRGANIĆ,

PU brodsko - posavska, Lipik, 6. prosinca 1991.

JOZO PETAK,

PU bjelovarsko - bilogorska, Pakrac, 7. prosinca 1991.

ZVONKO STANIĆ,

PU brodsko - posavska, Nova Gradiška, 8. prosinca 1991. (umro)

PERA ŠNJARIĆ,

PU ličko - senjska, Čanak, 10. prosinca 1991.

DAMIR BABUK,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. prosinca 1991.

SLAVKO JAGARINAC,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. prosinca 1991.

ZLATKO KLIČEK,

PU bjelovarsko - bilogorska, Prekopakra, 11. prosinca 1991.

PETAR RANOGAJEC,

PU bjelovarsko - bilogorska, Velika Barna, 11. prosinca 1991.

DAMIR SALOPEK,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. prosinca 1991.

DARKO STRUGAR,

PU virovitičko - podravska, Pakrac, 11. prosinca 1991.

POČIVALI U MIRU!